

RELAȚIILE DINTRE GRECIA ȘI TURCIA ȘI STABILITATEA FLANCULUI SUDIC AL NATO

Oana STROESCU*

Tensiunile dintre Grecia și Turcia, apărute în urma evenimentelor din Cipru, din 1974 și a disputelor teritoriale, au amenințat în mai multe rânduri atât stabilitatea flancului sudic al NATO, cât și pacea regională. Relațiile greco-turce au fost întotdeauna deosebit de fragile și aderarea celor două state la structurile Alianței Nord-Atlantice părea a fi soluția ideală pentru o cooperare îndelungată și stabilă.

Începând cu 1950, liderii greci au văzut în aderarea la NATO o garanție a securității naționale împotriva pericolului comunist din Nord. Cu țara slăbită după cel de-al doilea război mondial și abia ieșită din războiul civil (1946- 1949), Grecia trecea printr-o criză economică mai mare și decât cea de după ocupația germană, iar singura cale de a evita posibile insurecții comuniste părea a fi integrarea în structurile Nord-Atlantice. La fel ca Grecia, Turcia a fost considerată de aliați ca un avanpost împotriva expansiunii sovietice în Mediterana Orientală. Având în vedere trecutul tensionat al celor două țări vecine, se credea că obiectivul lor, de a stăvilii un inamic comun, le-ar fi putut apropia, așa cum s-a întâmplat în 1930, când Eleftherios Venizelos și Kemal Atatürk au recunoscut necesitatea îmbunătățirii relațiilor bilaterale. Propunerea de a include Grecia și Turcia în structurile Alianței a întâlnit opoziția Danemarcei, Norvegiei și a statelor Benelux, care și-au exprimat nemulțumirea în legătură cu asumarea responsabilității de a apăra o regiune atât de depărtată geografic și cultural de Europa de Vest, dar și de interesele ei strategice. Unele dintre membrele fondatoare erau preocupate de faptul că primirea de noi membri ar putea determina micșorarea cantității de armament american ce urmau să o primească. Marea Britanie a venit cu propunerea stabilirii separate a unui Comandament al Orientului Mijlociu (Middle East Command), însă s-a temut de plasarea unui comandant american peste forțele britanice din Mediterana.

* Profesor

La reuniunea Consiliului Nord-Atlantic de la Londra, din 15-18 mai 1950¹, s-a hotărât ca Greciei și Turciei să li se acorde statutul de asociat și să poată participa la planificarea defensivă legată de bazinul Mediteranei. În următoarele luni s-a înregistrat o scădere a opoziției privind acordarea statutului de membru cu drepturi depline Greciei și Turciei, mai ales ca o reacție imediată la Războiul din Coreea și la evenimentele din Orientul Mijlociu. Statele Unite au susținut de la bun început intrarea celor două state în NATO, urmărind deschiderea de baze aeriene și navale în Turcia, respectiv Grecia și asigurarea militară a flancului sudic al Alianței.

Degradarea situației din Orientul Mijlociu, criza iraniană din 1951², apariția unor guverne radicale în majoritatea statelor din zonă, i-a convins și pe britanici să susțină aderarea celor două țări. Cu unele ezitări din partea Danemarcei și Norvegiei, la sesiunea din septembrie 1951 de la Ottawa, s-a hotărât includerea Greciei și a Turciei în NATO³.

În deceniul al șaselea, evenimentele din Cipru au determinat tensionarea relațiilor dintre greci și turci, au reînviat atitudini ostile, iar situația din insulă a devenit o problemă internațională. Acest conflict a scos la iveală faptul că, în timp ce Statele Unite și NATO aveau o viziune comună asupra securității colective în Războiul Rece, cei doi membri noi din flancul sudic își îndreptau atenția doar spre disputele regionale. În urma evenimentelor sângeroase din Cipru și Istanbul, din septembrie 1955⁴, Grecia și-a retras temporar ofițerii din comandamentul regional NATO de la Izmir (Turcia). La momentul respectiv se vorbea chiar de o retragere a Greciei din structurile Alianței, gest pe care guvernul de la Atena, într-adevăr, l-a făcut, însă mai târziu, în 1974, ca urmare a operațiunilor din Cipru, încheiate cu ocuparea de către turci a aproximativ 40% din insulă. În urma negocierilor, a obținerii independenței Ciprului (1960) și a Tratatului de Garanție⁵, NATO a avut de câștigat, Grecia, Turcia și Marea Britanie primind drepturi speciale în Cipru: 2 baze militare britanice, 950 de soldați greci și 650 de soldați turci.

¹ Cf. <http://www.nato.int/docu/comm/49-95/c500518a.htm> (site-ul oficial al NATO, ultima actualizare 20.04.2001).

² În 1951, Compania petrolieră Anglo-Iraniană s-a confruntat cu un adevărat șoc, atunci când Guvernul iranian a decis naționalizarea tuturor concesiunilor petoliere ale companiei. Ceea ce ar fi părut a fi doar o problemă locală a devenit o problemă pentru Guvernul britanic, englezii deținând majoritatea acțiunilor la concernul anglo-iranian. Negocierile au condus la formarea unui consorțiu de companii internaționale, ce avea permisiunea de a opera în principalele câmpuri petoliere din Iran. James Bamberg, *British Petroleum and GlobalOil, 1950-1975: The Challenge of Nationalism*, Cambridge University Press, 2000, p.22.

³ "Regatului Greciei și Republicii Turce le va fi adresată, în cel mai scurt timp, o invitație pentru accesarea la NATO" în Comunicatul Final al Consiliului NATO de la Ottawa, 15- 20.09.1951, Cf. <http://www.nato.int/docu/comm/49-95/c510920a.htm> (site-ul oficial al NATO, ultima actualizare 23.10.2000, consultare 05.2006).

⁴ La începutul lunii septembrie 1955, în Cipru au avut loc acțiuni violente ale grecilor ciprioți împotriva turcilor ciprioți. Imediat, în 6-7 septembrie, în Istanbul, s-au înregistrat acțiuni violente ale turcilor împotriva minorității elene, evenimente cunoscute sub numele de Septemvriana (în greacă) și Alti-Yedi Eylul Olaylan (în turcă). Au fost distruse „aproximativ 4500 de magazine ale negustorilor greci, mai multe cimitire ortodoxe și clădiri publice, 1000 de locuințe ale grecilor, 26 de școli și 73 de biserici ortodoxe” și care au provocat un exod impresionant al grecilor spre țara-mamă. Viron Theodoropoulos, *I Tourkoï ki Ermeis*, ediția a II- a, Editura Fytrakis, Atena, 1988, p.303.

⁵ 16 august 1960.

Scena geopolitică regională s-a schimbat în momentul când NATO și Statele Unite au început să dea importanță sporită Ciprului. Pierderea de către Marea Britanie a unor baze în Mediterana a determinat îndreptarea atenției spre această insulă. Rolul Statelor Unite în zonă a devenit din ce în ce mai important, mai ales că în această perioadă, guvernele de la Atena și Ankara au început să caute sprijin diplomatic și moral la Statele Unite și NATO, în ceea ce privește disputele lor.

Disputele dintre Grecia și Turcia sunt urmarea unor neînțelegeri istorice, care au reieșit la suprafață după 1950. Ambele țări au un trecut comun în ceea ce privește atacul uneia asupra celeilalte: la începutul secolului al XIX-lea a avut loc revoluția greacă, câștigarea independenței Greciei de sub Imperiul Otoman și crearea statului grec modern, iar după Marele Război, între 1919 și 1922, Grecia a atacat coasta de vest a Anadoliei, sperând recuperarea unor teritorii, război încheiat cu înfrângerea armatei grecești și crearea statului turc (1923). Ecurile acestor conflicte persistă și acum în relațiile dintre cele două state. În timpul Războiului Rece și doar pentru o vreme, Grecia și Turcia și-au pus deoparte problemele pentru a lupta cu amenințarea dată de Pactul de la Varșovia, deoarece ambele state fuseseră acceptate, în 1952, în structurile Alianței Nord-Atlantice, pentru a fi barieră în calea expansiunii Uniunii Sovietice și a aliaților ei spre Marea Mediterana și Orientul Mijlociu. După prăbușirea U.R.S.S., tensiunile bilaterale au continuat, punând în pericol stabilitatea regiunii. Relația dintre Grecia și Turcia a devenit din ce în ce mai fragilă, crescând posibilitatea unui conflict armat între cele două state vecine. Tensiunile din Egeea, cauzate de pretențiile teritoriale ale Turciei în zonă și de neînțelegerile privind delimitarea spațiului aerian și a platoului continental între Grecia și Turcia, problema minorității musulmane din Tracia de vest, precum și unele decizii ale Ciprului, cum ar fi achiziționarea de către ciprioții greci a unui sistem rusesc antiaerian S300⁶ (1997) și aderarea Ciprului la Uniunea Europeană, au creat cel puțin tot atâtea momente de instabilitate în triunghiul Atena, Ankara, Nicosia.

Statele Unite, NATO, dar și Uniunea Europeană au urmărit ca disputele dintre Turcia și Grecia să nu pericliteze interesele acestora în regiune și au venit cu propunerea apropierei între cele două, însă această apropiere s-a dovedit, în mai multe rânduri, a fi fragilă din două motive. Primul constă în existența unei puternice opinii la Atena, care susține că cele mai multe schimbări făcute în sensul normalizării relațiilor bilaterale s-au făcut de partea greacă și că politica Turciei nu s-a schimbat deloc. Măsura diplomatică cea mai potrivită a venit din partea Greciei, în 1999, fiind prima de acest gen de după 1974, când Atena a ridicat veto-ul ei în Uniunea Europeană, declarându-se în favoarea candidaturii Turciei și susținând-o în permanență din acel moment.

În al doilea rând, această apropiere între cei doi vecini a fost vizibilă doar pe domeniile mai puțin controversate ale relațiilor bilaterale, cum ar fi comerțul, mediul și turismul. „Nu s-au atins încă chestiunile cele mai sensibile, în special cele

⁶ Keridis, Dimitris & Triantafyllou, Dimitrios, *Greek-Turkish Relations in the Era of Globalisation*, Brassey's, 2001, p.49.

ce privesc statutul Egeei⁷ sau al Ciprului. Apropierea dintre cele două țări își va dovedi durabilitatea numai în momentul când aceste probleme vor fi incluse în programul de reconciliere.

Statele Unite au fost, în mod tradițional, cel mai important „al treilea actor” în zona Egeei, însă nici o inițiativă americană nu a avut succes în normalizarea relațiilor turco-elene. Statele Unite nu au fost atât de activ implicate, în căutarea unei soluții cu privire la eliminarea tensiunilor dintre cele două state din Mediterana. Mai mult, în timpul Războiului Rece, administrațiile americane au socotit că problema Egeei nu era atât de acută ca altele, așa încât această chestiune „a fost plasată în coada listei de priorități a Washington-ului”⁸. După cel de-al doilea război mondial, SUA și NATO au dorit să aibă în Grecia și Turcia un ajutor stabil în Războiul Rece. Intrarea în NATO a celor două țări a fost susținută de Statele Unite în scopul descurajării expansiunii sovieticilor în această regiune, în special pentru a nu permite Rusiei accesul la Egeea, Balcani și Orientul Mijlociu, la Mediterana în general, spațiu aflat, până în 1947, în sfera de influență a Marii Britanii și, după 1947, în cea a Statelor Unite. După dispariția pericolului comunist, din cauza tensiunilor tot mai accentuate dintre Grecia și Turcia, ajutorul Statelor Unite pentru aceste țări s-a transformat într-un ajutor pentru menținere a balanței între puterile militare ale celor două țări din Mediterana Orientală. Statutul de membre ale Alianței Nord-Atlantice și ajutorul militar continuu și proporțional, pe care-l primeau de la SUA, au determinat Grecia și Turcia să rămână într-o stare „ostilitate funcțională”. În aceste condiții, flancul sud-estic al NATO a slăbit, fiind pusă în pericol stabilitatea și securitatea în Mediterana Orientală.

Între 1974 și 1990 au fost trei momente de criză între Grecia și Turcia, fără să punem la socoteală evenimentele din Cipru. În 1976, cele două state au ajuns în prag de război, din cauza unui vas turcesc, autorizat de guvernul turc să efectueze explorări petroliere în platoul continental grec din jurul insulei Thassos, în nordul Egeei. Chestiunea a fost înaintată Curții Internaționale de Justiție care a hotărât ca cele două țări să-și delimiteze platoul continental prin negocieri. A doua situație de criză a apărut în august 1984, când Generalul Bernard W. Rogers, comandantul forțelor NATO, a venit cu propunerea de a crea o linie defensivă împotriva sovieticilor, în Marea Egee. Un astfel de proiect implica stabilirea de baze militare în insula grecească Lemnos, insulă ce trebuia să rămână demilitarizată, conform art.12 din Tratatul de la Lausanne (1923). Această propunere a creat tensiune între Grecia și Turcia. Andreas Papandreou, primul-ministru de atunci al Greciei și liderul PASOK⁹, a cărui politică externă era bazată pe „ostilitate față de turci”¹⁰, a aderat la acest plan. Turcia a insistat că insula respectivă trebuie să

⁷ Tarkas, Alexandros, *Klinton: Skytali stous neous gia to Aigaio kai tin Kypro*, în revista *Amyna & Diplomația*, vol.111, iulie, an 2000, p.8.

⁸ Kaplan, Lawrence S. & Clawson, Robert W, *NATO and the Mediterranean*, Scholarly Resources, 1998, p.193.

⁹ PASOK sau Panellinio Sosialistiko Komma (Partidul Socialist Panelen), cf. www.pasok.gr

¹⁰ În opinia lui Papandreou, cea mai mare amenințare nu venea dinspre nord, de la URSS, ci dinspre est, de la Turcia.

rămână demilitarizată, iar stabilirea de baze militare ar constitui un pericol pentru coasta de vest a Anatoliei. Cel de-al treilea moment de tensiune a avut loc în martie 1987, când cele două țări au ajuns din nou în pragul războiului, pentru drepturile asupra subsolului din Egeea. Criza a fost creată de Compania Petrolieră Canadiană din Egeea de Nord (NAPC), care a făcut planuri pentru prospectarea zonelor din afara apelor teritoriale grecești, însă în apele internaționale, în zona insulei grecești, Thasos. Decizia a fost, însă, împotriva Acordului de la Bema, semnat de Grecia și Turcia la 11 noiembrie 1976. Conform art.6 al acestui acord, „ambele țări sunt obligate să se abțină de la orice inițiativă sau acțiune legate de platoul continental egeean, care ar putea supăra părțile”. Ca răspuns, Turcia a autorizat vasul Sismik II, escortat de nave de război, să facă prospecțiuni în disputatul platou continental, din jurul insulelor grecești Lesbos, Limnos și Samothraki. Chiar dacă în 1982, Guvernul Elen a declarat că nu mai recunoaște Acordul de la Bema, în 1987 cele două state au revenit la masa dialogului, la presiunile Statelor Unite.

Deși Grecia și Turcia au fost mereu într-o înarmare continuă, ajutorul militar american către Turcia a fost motivat, în parte, de factori care nu au legătură cu relațiile turco-elene, acesta având ca scop general descurajarea amenințării Siriei și lupta continuă cu insurecția kurdă din sud-estul Turciei. Disputele dintre cele două țări vecine au amenințat stabilitatea flancului sudic al NATO, iar obiectivul Statelor Unite a fost controlul tensiunilor greco-turcești pentru buna funcționare a Alianței, însă nu i-a convins pe cei doi aliați ai săi din Egeea să-și rezolve divergențele prin compromis și cooperare. În cadrul NATO, accentul pus pe stabilitatea în Mediterana a necesitat mereu coeziunea în flancul sudic, fără divergențe între aliați. Astfel, la Summitul NATO de la Madrid, din 8 iulie 1997, atât Grecia, cât și Turcia s-au angajat să se abțină de la orice fel de acte unilaterale în zona mării Egee. Declarația Simitis-Demirel de la Madrid reprezintă un document-ghid pentru cele două țări și trebuie respectat. Declarația conține un angajament de abținere de la acte unilaterale, angajament ce se referă în mod direct la păstrarea distanței de 6 mile a apelor teritoriale. Orice încercare a Greciei de a-și mări această distanță la 12 mile marine, conform prevederilor Convenției Dreptului Mării a Națiunilor Unite, din 1982, a fost și va fi considerată de Turcia drept „casus belli”. La momentul respectiv, secretarul de stat american, Madeleine Albright, s-a angajat să supravegheze respectarea principiilor incluse în Declarația de la Madrid.

Importanța menținerii echilibrului în această zonă este indiscutabilă. După cel de-al doilea Război Mondial, Turcia a devenit, pentru Statele Unite, de importanță strategică în Orientul Mijlociu, mai întâi ca barieră împotriva avansării sovietice și apoi ca supraveghetor al unei zone instabile și pline de conflicte. Turcia constituie un aliat strategic, atât pentru Statele Unite, cât și pentru statele europene. Este strategic poziționată, astfel încât are rolul de fi managerul zonei de instabilitate din Orientul Mijlociu, Caucaz și Asia Centrală. Turcia a jucat un rol important în Războiul din Golf și acest rol a întărit percepția generală de stat cu o poziție

geopolitică strategică. Deși perceput ca loial Statelor Unite, în februarie 2003, parlamentul turc a votat¹¹ împotriva cererii americane de a avea trupe staționare în Turcia și de a tranzita teritoriul acesteia spre Irak și orice altă zonă din Orientul Mijlociu. Temerile Ankarei au fost legate de kurzi, de o posibilă răzvrătire a acestora și de crearea unui stat independent kurd în sud-estul Turciei. Decizia Parlamentului turc priva, însă, statul de o sumă importantă de bani acordată de americani și, astfel, la sfârșitul lui 2003, s-a votat acordarea dreptului de survol Statelor Unite, Turcia fiind ultima țară din NATO care a acordat acest drept americanilor¹².

Schimbările din mediul geopolitic de după 1990 au adus Turcia în fața unor noi provocări: rolul ei regional s-a schimbat după prăbușirea URSS și după evenimentele din Europa de Est. Factorii care au condus la această schimbare au fost fragmentarea de putere de-a lungul frontierelor de nord și de nord-est ale Turciei în urma retragerii U.R.S.S din zonă, multiplicarea actorilor politici atât din regiunea Europei, cât și din cea a Asiei, și apariția și, în anumite cazuri, intensificarea conflictelor locale. Statele Unite și Europa au recunoscut importanța geopolitică a Turciei și nevoia implicită de a întări relațiile cu Ankara.

Turcia îndeplinește cerințele unui stat pivot¹³: populație, poziție geografică, potențial militar și economic, însă importanța ei este dată și de efectele pe care le-ar putea avea destabilizarea și declinul. Balanța regională, prin rolul geostrategic al Turciei, vor continua să depindă de un număr de factori, care contribuie la accentuarea sau diminuarea rolului Turciei în regiune: relația Turciei cu Statele Unite și poziția Ankarei în planul american de securitate. Acești factori vor fi influențați ulterior de relațiile dintre SUA și Orientul Mijlociu, de relațiile Occident - Rusia, de relațiile Rusia - Turcia, în special în sectorul strategic al Caucazului și al centrului Asiei, de securizarea rutelor petroliere, de relațiile Turcia - Uniunea Europeană.

Aceleași schimbări în plan geopolitic au fost hotărâtoare și pentru Grecia, țară care, în 1974, și-a creat strategia națională pentru a stăvili ceea ce elitele și opinia publică a vremii socoteau a fi „pericolul de la est”, adică Turcia. Anul respectiv a rămas unul foarte important în istoria grecilor a fost momentul revenirii la democrație, dar și al ocupării de către Turcia a 40% din teritoriul Ciprului și a retragerii Greciei din structurile NATO. Responsabilitatea pentru „tragedia din Cipru” și pentru neintervenția în scopul retragerii armatei turcești din teritoriile ocupate a fost aruncată pe americani. Deși chestiunea Ciprului a rămas una de orgoliu național pentru greci, situația s-a schimbat în 1980, când Grecia a revenit în structurile Alianței, la presiunile Statelor Unite, în momentul în care în Turcia vine la putere regimul militar și odată cu creșterea importanței flancului de sud-est al NATO după șocurile petroliere din 1973 și 1979 și accentuarea tensiunilor și a instabilității în regiunea Golfului Persic. Vom reaminti cele mai importante aspecte

¹¹ 264 voturi pentru, 251 împotriva și 19 abțineri, în *Shock blow to Bush as Turkey snubs US troops*, The Guardian, 2 martie 2003.

¹² Kaplan, Lawrence S. & Clawson, Robert W., *Op.cit.*, p.236.

¹³ State pivot. Termen geopolitic aplicat unor state (de regulă periferice) a căror soartă poate determina stabilitatea regională și/ sau internațională. Evans, Graham & Newnham, Jeffrey, *Dictionar de relații internaționale*, Ed. Universal Dalsi, București, 2001, p.446.

ale instabilității din regiunea aceasta: invazia sovietică în Afganistan (1979), căderea șahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi, aliatul Occidentului (1979) și a doua criză a petrolului, izbucnirea războiului între Iran și Irak (1980) și implicarea crescută a Statelor Unite în protejarea rutelor petroliere vitale din zona Golfului. În acel moment au fost reconsiderate pozițiile Greciei și Turciei în NATO, deoarece a fost nevoie, mai mult ca oricând, de bazele militare grecești și turcești și de sprijinul operațional acordat, sprijin de care, de altfel, americanii se folosiseră înainte de 1974, prin accesul Flotei a Șasea în marea Egee și supravegherea de către greci a activităților navale sovietice în estul Mediteranei, dar și prin folosirea bazelor militare turcești de la Incirlik.

Percepția „amenințării turce” și a „amenințării grecești”, o moștenire politică din anii de după invazia Ciprului, s-a menținut în cele două țări. Având în vedere că după 1987, obiectivul strategic al Turciei a fost integrarea în Uniunea Europeană, putem afirma că Grecia a răspuns cu o strategie sofisticată, folosindu-se de calitatea de membră a Uniunii, mai exact de dreptul său de veto, pentru a încetini progresul relațiilor dintre Turcia și Uniune. Această strategie, de a lega progresul Turciei de problemele bilaterale ale Greciei cu Ankara, a fost pusă în aplicare aproape două decenii, din cauză că în NATO Grecia nu avea aceeași putere de acțiune. Regula unanimității în procesul de decizie al Uniunii a adus un avantaj Greciei în influențarea acestor relații.

Spre sfârșitul anului 1999, ambele state aveau să intre într-o nouă perioadă a relațiilor bilaterale. Au fost două evenimentele care au condus la îmbunătățirea relațiilor dintre ele. Primul a fost aducerea la conducerea Ministerului de Externe a lui Giorgios Papandreou, fiul lui Andreas Papandreou- fost prim-ministru al Greciei - un om politic filo-american, care reușește să schimbe abordarea politicii față de Turcia, printr-o apropiere a relațiilor diplomatice dintre cele două țări. După rezolvarea crizei Ocalan¹⁴ de la începutul aceluși an, ministrul de externe al Greciei a deschis o nouă rundă de negocieri cu Turcia, punând în discuție probleme de mică importanță, dar nu de neglijat, cum ar fi turismul, comerțul, protecția mediului în Egeea, combaterea criminalității organizate la nivel regional și a imigrației ilegale. Aceste forme de cooperare au creat o atmosferă benefică la nivelul relațiilor bilaterale. Mai mult, în decembrie 1999, Grecia a fost de acord cu candidatura condiționată, a Turciei la Uniunea Europeană. Al doilea eveniment care a condus la apropierea dintre cele două state au fost cutremurele devastatoare din Turcia și Grecia, de la sfârșitul lui august și, respectiv, începutul lui septembrie 1999. Guvernele celor două țări s-au ajutat reciproc pentru ieșirea din situația grea.

În acest climat, la 1 octombrie 1999, Alianța Nord-Atlantică a venit cu o soluție pentru promovarea cooperării între cei doi, în scopul prevenirii unor noi crize. S-a creat o nouă structură de comandă, unde ofițeri greci și turci să lucreze în ambele țări: un sediu subregional¹⁵ al NATO pentru zona de sud-est a Europei, cu

¹⁴ Criza Ocalan - criza izbucnită între Grecia și Turcia în a treia săptămână a lunii februarie 1999, din cauza efortului eșuat al Greciei de a-l proteja pe liderul kurd, Abdullah Ocalan. Acesta a fost descoperit de serviciile secrete israeliene la Ambasada Greciei din Kenia și predat autorităților turce. Criza s-a stins datorită abilităților de negociator ale lui Giorgos Papandreou, chiar înainte ca Uniunea Europeană sau NATO să intervină.

¹⁵ Joint Sub-Regional Commands (JSRC)- Comandamente sub-regionale comune ale forțelor terestre aliate, create în Madrid^JSRC de Sud-Vest, Verona-Italia-JSRC de Sud, în Larissa (Grecia)-JSRC de Centru-Sud și

comandamente atât în Larissa (Grecia), cât și în Izmir (Turcia). Până în 1999, Grecia s-a simțit mai mult observator la exercițiile NATO în Egeea, neavând un sediu al Alianței pe teritoriul său. Amenajarea unei astfel de structuri de comandă a fost benefică, conducând la o mai bună comunicare și cooperare între NATO și Grecia, dar și între Grecia și Turcia și a descurajat acțiunile unilaterale. Beneficiul înființării acestui sediu în Grecia s-a simțit și în plan psihologic, NATO și Statele Unite având interesul ca Grecia să-și recapete încrederea în Alianță, după retragerea ei în 1974. După 1999, relațiile celor două țări cu NATO s-a îmbunătățit. Grecia și Turcia au participat și participă la exerciții comune în cadrul Alianței și au condus cu succes operațiuni precum: Implementation Force (IFOR) și Sustainment Force (SFOR) în Bosnia și operațiuni KFOR în Kosovo.

Concluzii

Tensiunile istorice dintre Grecia și Turcia au pus în pericol, după 1952, stabilitatea flancului sudic al Alianței Nord-Atlantice. Intervenția continuă a Statelor Unite a fost singura posibilitate de stingere a crizelor dintre cele două membre NATO. Pentru NATO este vitală evitarea unui conflict armat între Grecia și Turcia, cele două state fiind situate în poziții strategice pentru interesele americane în Orientul Mijlociu. Prin crearea comandamentelor de la Larisa și Izmir s-a urmărit intensificarea cooperării militare între cele două țări, evitarea situațiilor de tensiune prin efectuarea unor exerciții militare comune în marea Egee și menținerea echilibrului în flancul sudic al NATO.